

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 15–16 березня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

найчастіше неясні у вживанні і сприйнятті для українських користувачів обчислювальної техніки: *Corel Draw* — *Король дров*, *Aldus PageMaker* — *Альдус Піжамкер*, *AutoCAD* — *Автогад*, *Direct Board Message Area* — *Дупло*.

Буквальний переклад полягає в підборі в українській мові нейтральних слів, які набувають нового значення зі зниженням стилістичного забарвлення: *to brake* — *гальмувати*, *Windows* — *кватирки*, *virus* — *живність*, *user's manual* — *буквар*, *the computer hung* — *комп завис*.

Одним із поширених способів перекладу комп'ютерних термінів, що використовується для адекватного відбиття їх семантики, є експлікація (описовий переклад), пор.: *clickly* — *швидко натискати кнопки клавіатури*; *buzzer* — *зіпсований динамік*; *mail bomb* — *повідомлення у електронній пошті, що містить вірус*; *Mousepotato* — *людина, яка багато сидить за комп'ютером*.

Шляхи утворення комп'ютерної лексики досить різноманітні, так само різноманітні є способи її відтворення мовою перекладу. Вони корелюють між собою і переважно зводяться до того, щоб пристосувати англійське слово до постійного використання в україномовному середовищі. Спосіб відтворення комп'ютерної лексики і є способом його деривації цільовою мовою.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Тарасенко Р. П.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Жулавська О. О.

Поділ складних випадків перекладу на граматичні та лексичні явища – досить умовний, адже в кожній мові граматичне тісно пов'язане з лексичним і спосіб передачі в перекладі граматичних форм і конструкцій нерідко залежить від їх лексичного наповнення. Одне й те ж граматичне явище залежно від конкретного лексичного вираження може перекладатися різними способами.

Однак існують певні загальні закономірності співвідношення та відповідності граматичних форм і конструкцій мов оригіналу і перекладу, тому докладний опис таких співвідношень, орієнтований

на переклад, видається не тільки доцільним, а й необхідним, аби достатньо чітко уявляти, які можливості має перекладач у своєму розпорядженні для адекватної передачі у перекладі граматичних явищ оригіналу. [1, с.59-63].

Під граматичною перекладацькою трансформацією розуміється зміна граматичних характеристик слова, словосполучення або речення у перекладі. Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій: перmutація (перестановка), субституція (заміна), додавання, вилучення та комплексна трансформація. Перестановка – це граматична трансформація, внаслідок якої змінюється порядок слів у словосполученні або реченні. Наприклад, в українському реченні сполучне слово "однак" звичайно стоїть на початку речення, тоді як в англійській мові його відповідник *however* може вживатися й у середині та наприкінці речення; іменник-означення в англійській мові може перебувати в препозиції, перед означуванним іменником (*theory construction*), тоді як в українській мові іменник-означення звичайно стоїть після означуваного іменника ("побудова теорії").

Додавання – це граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі збільшується кількість слів, словоформ або членів речення. Наприклад, у наступних перекладах словоформи *applications* та *introduces* перекладається сполученням двох слів: *There are many diferent applications of this material.* – Цей матеріал застосовується у багатьох різних галузях. *The mutual effect introduces a complex change.* – Перехресний вплив призводить до появи комплексних поправок.

Додавання використовується при перекладі іменників (*intricacies* "складні проблеми та заплутані питання"), прикметників (*recurrent* "що періодично повторюється"), дієслів (*to solve* "знаходити вирішення"), прислівників (*theoretically* "у теоретичному плані") субстантивованих прикметників (*the intracellular* "внутрішньоклітинне середовище").

Вилучення – це така граматична трансформація, внаслідок якої в перекладі вилучається певний мовний елемент (нерідко це плеонастичне слово, словоформа, член або частина речення): *The explosion was terrible while it lasted.* Вибух був жахливий. *This is a very difficult problem to tackle.* Це дуже складна проблема.

Комплексна граматична трансформація включає дві або більше простих граматичних трансформацій, наприклад, коли під час перекладу одночасно здійснюються перестановка та додавання: *The*

motor was found to stop within 2 seconds. Виявилося, що електромотор зупиняється протягом двох секунд.

Оскільки граматика тісно пов'язана з лексикою, значна кількість перекладацьких трансформацій має змішаний характер, тобто при перекладі відбуваються одночасно лексичні та граматичні зміни. *In identifying these features / relied heavily on previous research.* При визначенні цих ознак ми широко використовували попередні дослідження [2, с.211-16].

Вміння та навички перекладацьких трансформацій становлять істотний компонент компетенції перекладача, і тому їх виробленню та правильному застосуванню слід надавати належної уваги. Застосування трансформацій у перекладі має спрямовуватися на адекватну передачу смислу оригіналу та враховувати норми мови перекладу. Обов'язково використовуються трансформації при перекладі відсутніх в українській мові граматичних явищ англійської мови.

1. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу. – К., Вид-во Київ. ун-ту, 1972.
2. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1988

ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНОЇ РЕКЛАМИ, ЩО МІСТИТЬ ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ

Шумило І. М

(Сумський державний університет)

Наук. керівник – канд. філол. наук, доцент Мовчан Д. В.

Перекладацькі трансформації – перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу. Перекладацькі трансформації становлять собою особливий вид міжмовного перефразування, яке суттєво відрізняється від трансформацій у рамках однієї мови [2, с.102].

На думку В. Н. Комісарова, перекладацькі трансформації в залежності від характеру перетворень поділяються на лексичні (перекладацька транскрипція, транслітерація та перекладацьке